

**ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
КАФЕДРА ТЕОРІЇ ТА ІСТОРІЇ ДЕРЖАВИ І ПРАВА**

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Декан юридичного факультету

Ярослав ЛАЗУР

« 28 » серпня 2024 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ОСНОВИ КОНФЛІКТОЛОГІЇ

Рівень вищої освіти	Другий (магістерський)
Галузь знань	08 Право
Спеціальність	081 Право
Освітня програма	Право
Статус дисципліни	вибіркова
Мова навчання	українська

Ужгород 2024

Робоча програма навчальної дисципліни «**Основи конфліктології**» для здобувачів вищої освіти галузі знань **08 Право** спеціальності **081 Право** освітньої програми **Право**.

Розробники: Зан М.І., старший викладач кафедри теорії та історії держави і права; Когут М.Г., доцент кафедри теорії та історії держави і права, к.ю.н., Переш І.Є., завідувач кафедри теорії та історії держави і права, доцент, к.ю.н., доцент кафедри.

Робочу програму розглянуто та затверджено на засіданні кафедри *теорії та історії держави і права*.

протокол № 10 від 24 травня 2024 року

Завідувач кафедри _____ Іван ПЕРЕШ

Схвалено науково-методичною комісією юридичного факультету

протокол № 7 від 10 червня 2024 року

Голова науково-методичної комісії _____ Павло ЧЕРЕВКО

© Кафедра теорії та історії держави і права, 2024 р.

© ДВНЗ «Ужгородський національний університет», 2024 р.

© Зан М.І., Когут М.Г., Переш І.Є., 2024 р.

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Розподіл годин за навчальним планом
	Денна форма навчання
Кількість кредитів ЄКТС – 4	Рік підготовки:
Загальна кількість годин – 120	1-й
Кількість модулів – 2	Семестр:
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2,8 самостійної роботи – 4,2	1-й
	Лекції:
	26
	Практичні (семінарські):
	22
Вид підсумкового контролю: Денна форма навчання – залік	Лабораторні:
Форма підсумкового поточного контролю: модульна контрольна робота	Самостійна робота:
	72
Форма підсумкового контролю: письмова	

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Програма навчальної дисципліни «**Основи конфліктології**» входить до переліку вибіркових компонентів освітньої програми Право, програми підготовки здобувачів вищої освіти за освітнім ступенем «Магістр» спеціальності 081 «Право».

Основи конфліктології – це галузь юридичної науки, що узагальнює знання про сутність конфлікту як явища правової дійсності та мистецтво прийняття правильного рішення у конфліктних ситуаціях, що виникають у ході здійснення юридичної практичної діяльності.

Основи конфліктології є навчальною дисципліною, яка розкриває загальну картину юридичної діяльності, як практичної, так і наукової та навчальної, а також систему юридичної освіти.

Знання конфліктології має важливе значення для студентів юридичних навчальних закладів, адже вони пов'язують свою подальшу професійну діяльність зі здійсненням правової роботи, якій притаманна така ознака як конфліктність юридичної практичної діяльності.

Предметом вивчення дисципліни є закони й категорії, що характеризують конфлікт як соціальне явище, як різновид соціальної поведінки та взаємодії, а також, дослідження загальних законів і закономірностей виникнення й розвитку юридичних конфліктів, а також технологій, способів, методів вирішення, запобігання та управління ними.

Метою основ конфліктології як навчальної дисципліни є розвиток та формування у здобувачів освіти та слухачів готовності до професійної діяльності; ознайомити здобувачів з основними положеннями загальної теорії юридичної конфліктології, допомогти усвідомити сутність такого соціального феномену як конфлікт та значення конфліктології для майбутньої професії юриста, пізнати специфіку знань та поглядів на конфлікт, дізнатися про найвищі досягнення класичної і сучасної конфліктології, розвиток критичного мислення майбутніх фахівців права, осягнення соціокультурних основ конфлікту й вироблення на цій основі комплексу умінь і навичок професійної діяльності, підвищити методологічну і методичну підготовку майбутніх юристів до дій у конфліктних ситуаціях; засвоїти в повному обсязі навчальну програму, сформувати самостійність як особистісну рису та важливу професійну якість, сутність якої полягає в умінні систематизувати, планувати та контролювати власну діяльність, формування світоглядних орієнтирів та моральних засад діяльності майбутніх юристів у відповідності із високими зразками моралі і права.

Курс має **практичне спрямування**: він готує здобувачів освіти до активного практичного застосування отриманих знань і умінь під час проходження практики у різних юридичних установах і організаціях та їх безпосередню підготовку до майбутньої юридичної професійної діяльності.

Завданнями основ конфліктології є: формування у здобувачів освіти уявлення про ефективні людські взаємовідносини; оволодіння практичними навичками врегулювання та розв'язання конфліктів різних рівнів; розвиток умінь здобувачів освіти аналізувати та контролювати конфліктну ситуацію, позитивно сприймати конфлікт і прагматично його використовувати у діловій, професійній та особистісній сферах життя; підвищення рівня конфліктної компетенції майбутніх юристів (правознавців) за допомогою набуття спеціальної підготовки у галузі керування конфліктами різних рівнів; оволодіння методами структурного аналізу конфліктної ситуації; формування вмінь організації та проведення переговорів з установкою на співпрацю, надання посередницьких послуг; оволодіння засобами діагностики та профілактики конфліктної ситуації; формування навичок заходів підвищення компетентності в аналізі та розв'язанні конфліктів для різних колективів та особистостей, заохочення здобувачів освіти до активної роботи в обговоренні питань з юридичної конфліктології; прищеплення їм навичок творчо мислити, самостійно формулювати, викладати та аргументувати свої думки; вироблення у здобувачів освіти здатності зв'язувати теоретичні положення юридичної конфліктології з вимогами повсякденної юридичної практики; формування у здобувачів освіти

здібностей перетворення одержаних знань в повсякденну правомірну поведінку, застосовувати їх при вирішенні юридично значимих життєвих ситуацій.

Відповідно до освітньої програми, вивчення дисципліни сприяє формуванню у здобувачів вищої освіти таких компетентностей:

Інтегральна компетентність: Здатність розв'язувати задачі дослідницького та/або інноваційного характеру у сфері права.

Загальні компетентності:

- Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу (ЗК 1).
- Здатність до адаптації та дії в новій ситуації (ЗК 4).
- Здатність генерувати нові ідеї (креативність) (ЗК 6).
- Здатність приймати обґрунтовані рішення (ЗК 7).
- Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності) (ЗК 8).
- Здатність працювати в міжнародному контексті (ЗК 9).

Фахові компетентності спеціальності:

- Здатність застосовувати принципи верховенства права для розв'язання складних задач і проблем, у тому числі, у ситуаціях правової невизначеності (СК 1).
- Здатність застосовувати знання та розуміння основних засад (принципів) та процедур судочинства в Україні (СК 7).
- Здатність застосовувати медіацію та інші правові інструменти альтернативного позасудового розгляду та вирішення правових спорів (СК 8).
- Здатність застосовувати міждисциплінарний підхід в оцінці правових явищ та правозастосовній діяльності (СК 9).
- Здатністю ухвалювати рішення у ситуаціях, що вимагають системного, логічного та функціонального тлумачення норм права, а також розуміння особливостей практики їх застосування (СК 10).
- Здатність критично оцінювати ефективність представництва і захисту прав, свобод та інтересів клієнтів (СК 11).
- Здатність розвивати та утверджувати етичні стандарти правничої діяльності, стандарти професійної незалежності та відповідальності правника (СК 12).
- Здатність доносити до фахівців і нефахівців у сфері права інформацію, ідеї, зміст проблем та характер оптимальних рішень з належною аргументацією (СК 13).

3. ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Навчальна дисципліна «**Основи конфліктології**» вивчається на першому році навчання другого (магістерського) освітнього рівня і, відповідно, до структурно-логічної схеми освітньої програми «Право» опанування дисципліни не потребує попереднього вивчення освітніх компонентів у межах зазначеної освітньої програми.

4. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Відповідно до освітньої програми «**Право**», вивчення навчальної дисципліни повинно забезпечити досягнення здобувачами вищої освіти таких програмних результатів навчання (ПРН):

Програмні результати навчання	Шифр ПРН
Оцінювати природу та характер суспільних процесів і явищ, і виявляти розуміння меж та механізмів їх правового регулювання.	ПРН 1
Обґрунтовано формулювати свою правову позицію, вміти опонувати, оцінювати докази та наводити переконливі аргументи.	ПРН 6

Дискутувати зі складних правових проблем, пропонувати і обґрунтовувати варіанти їх розв'язання.	PH 7
Використовувати передові знання і методики у процесі правотворення та правозастосування інститутів публічного та приватного права і кримінальної юстиції.	PH 11
Обґрунтовувати правову позицію на різних стадіях правозастосування.	PH 14
Мати практичні навички розв'язання проблем, пов'язаних з реалізацією процесуальних функцій суб'єктів правозастосування.	PH 15
Брати продуктивну участь у розробці проєктів нормативно-правових актів, обґрунтовувати суспільну обумовленість їх прийняття, прогнозувати результати їх впливу на відповідні суспільні відносини.	PH 16
Інтегрувати необхідні знання та розв'язувати складні задачі правозастосування у різних сферах професійної діяльності.	PH 17

Очікувані результати навчання, які повинні бути досягнуті здобувачами освіти після опанування навчальної дисципліни «**Основи конфліктології**»:

Очікувані результати навчання	Шифр PH
Вміння проаналізувати правову природу конфлікту, оцінити його причини та передбачувані наслідки, методи їх вирішення і запобігання їх виникненню	PH 1
Вміння обґрунтовувати свою правову позицію в різних конфліктах, формувати аргументи для виконання повноважень посередництва (медіації), вміння опонувати, оцінювати докази та наводити переконливі аргументи своїх опонентів чи представників сторін	PH 6
Здатність аргументовано дискутувати при складних конфліктах на стадії інциденту та загострення для вирішення правових проблем, пропонувати і обґрунтовувати варіанти їх розв'язання.	PH 7
Вміти використовувати передові знання і сучасні методики у процесі формування нових методів правотворення та правозастосування інститутів публічного та приватного права і кримінальної юстиції у вирішенні конфліктів.	PH 11
Вміння обґрунтовувати правову позицію на різних стадіях конфлікту у процесі правозастосування.	PH 14
Вміти застосовувати практичні навички розв'язання проблем, пов'язаних з реалізацією процесуальних функцій медіаторів, адвокатів, юрисконсультів та інших представників юридичних професій, які виконують функцію посередництва.	PH 15
Брати продуктивну участь у розробці проєктів нормативно-правових актів, обґрунтовувати суспільну обумовленість їх прийняття, прогнозувати результати їх впливу на відповідні суспільні відносини в питаннях вирішення юридичних конфліктів різних рівнів.	PH 16
Вміння інтегрувати необхідні знання щодо порядку аналізу та вирішення конфлікту та розв'язувати складні задачі правозастосування у різних сферах професійної діяльності.	PH 17

5. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання з навчальної дисципліни є: виступи на практичних заняттях; виконання індивідуальних та групових теоретико-прикладних завдань під час аудиторних занять та самостійної роботи здобувач освіти; виконання тестових завдань, а також модульних контрольних робіт; залік / іспит.

Методи навчання: пошуковий метод; пояснювально-ілюстративний метод; метод мозкового штурму; метод проблемного викладу; дослідницький метод; робота в малих групах тощо.

Самостійна робота, зокрема, включає: вивчення теоретичних аспектів, що стосуються навчальної дисципліни «Основи конфліктології» насамперед на основі прослуханого лекційного матеріалу; поглиблене вивчення окремих питань передбачених тем (дослідження наукової літератури на задану тему та пошук додаткової інформації, в тому числі правозастосовного характеру); підготовку до семінарських занять; узагальнення вивченого матеріалу перед заліком / іспитом, тощо.

Аудиторна та самостійна робота здобувач освіти забезпечується всіма необхідними навчально-методичними засобами, задля належного вивчення навчальної дисципліни чи окремої її теми, а саме: підручниками, навчальними та навчально-методичними посібниками, методичними рекомендаціями, конспектами лекцій, науковою літературою та періодичними виданнями. Вивчення дисципліни включає в собі й дистанційну організацію навчання, зокрема, в системі Moodle та за допомогою платформ Google (Google Meet, Classroom тощо).

Лекційні заняття передбачають викладення теоретичного матеріалу безпосередньо викладачем. Лекції охоплюють основний матеріал навчальної дисципліни.

Практичне заняття – це форма навчального заняття, на якому здобувач освіти вивчаються попередньо визначені теми навчальної дисципліни шляхом відповідей на питання викладача. Така форма навчання спрямована на формування у здобувач освіти практичних навичок застосування теоретичних знань та діючого законодавства при вирішенні практичних завдань. Викладачем організується дискусія з проблемних питань теорії та практики кримінального права. Викладачем оцінюються виступи здобувачів освіти, їх участь у дискусії, знання та вміння відстоювати свою позицію.

Консультація – це одна з форм навчального заняття. Консультації поділяються на групові та індивідуальні. За змістом – тематичні та передекзаменаційні. Консультації не повинні розглядатися як додаткові заняття чи підміняти їх. Здобувач освіти може отримати консультацію, коли в нього з'явиться необхідність, подати індивідуальну заяву викладачеві. Здобувачів освіти, які отримали незадовільну оцінку, слабо засвоюють учбовий матеріал, викладач може викликати на консультацію і за необхідності провести з ними додаткові заняття. Консультації проводять викладачі, які ведуть лекційні курси, а також завідувачі кафедр. Форми проведення консультацій різноманітні. Найбільш поширена форма «запитання – відповідь», коли здобувачі освіти задають питання, а викладачі відповідають на них. Інколи консультації проводяться у вигляді бесіди викладача зі здобувач освіти з питань, які розглядаються.

Матеріал курсу «Основи конфліктології» передбачений робочим планом для засвоєння здобувач освіти у процесі самостійної роботи, виноситься на підсумковий контроль разом з матеріалом, який опрацьовувався при проведенні навчальних занять.

Система оцінювання результатів навчання здобувачів освіти враховує види занять, які згідно з програмою навчальної дисципліни передбачають лекційні та семінарські заняття, а також виконання самостійної роботи. Оцінювання результатів навчання здійснюється за накопичувальною 100-бальною системою, яке включає:

- поточний контроль, що здійснюється протягом навчання здобувач освіти під час проведення лекційних та семінарських занять і оцінюється сумою набраних балів (мінімальна кількість балів, що надає здобувач освіти можливість скласти залік / іспит – 35 балів);

- модульний контроль, що проводиться після вивчення матеріалу відповідної частини дисципліни – змістового модуля, з врахуванням результатів поточного контролю;

- підсумковий/семестровий контроль, що проводиться у формі семестрового заліку / іспиту, відповідно до графіку навчального процесу.

Форма підсумкового семестрового контролю – залік / іспит.

Форми контролю та критерії оцінювання результатів навчання

Поточний контроль з навчальної дисципліни «Основи конфліктології» проводиться в таких формах: активна робота на лекційних та семінарських заняттях (зокрема, активна участь у дискусії та презентації матеріалу), написання есе та інших видів реферативних робіт, тестування, колоквиум тощо.

Методи поточного контролю: усний та письмовий.

Форма модульного контролю: написання модульної контрольної роботи, включаючи описові завдання, а також тести.

Критерії оцінювання самостійної роботи здобувачів освіти: рівень знань; володіння понятійно-категорійним апаратом; вміння узагальнювати набуті знання за окремими темами та вміння робити обґрунтовані висновки, наявність навичок і прийомів виконання практичних завдань тощо.

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль 1)

Поточне оцінювання та самостійна робота				Модульна контрольна робота	Сума
T1	T2	T3	T4	40	100
	20	20	20		

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль 2)

Поточне оцінювання та самостійна робота						Модульна контрольна робота	Сума
T5	T6	T7	T8	T9	T10	40	100
10	10	10	10	10	10		

Оцінювання окремих видів навчальної роботи з дисципліни

Вид діяльності здобувача вищої освіти	Модуль 1		Модуль 2	
	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)
Практичні (семінарські) заняття	4	60	5	60
Модульна контрольна робота	1	40	1	40
Разом	5	100	6	100

Критерії оцінювання модульної контрольної роботи

До модульної контрольної роботи допускаються всі здобувачі освіти, а до підсумкового семестрового контролю з навчальної дисципліни – здобувачі освіти, які отримали не менше 35 балів (враховуються як результати модульної контрольної роботи та поточного контролю під час семінарської та самостійної роботи здобувач освіти).

Оцінювання модульних завдань. Упродовж семестру, в якому вивчається дисципліна, здобувачі освіти виконують 2 модульні завдання, кожне з яких оцінюється в діапазоні від 0 до 40 балів.

Модульна контрольна робота проводиться згідно встановленого за розкладом графіка. Модульне завдання виконується у формі усного опитування, що включає відповіді на короткі та розгорнуті питання категоріально-понятійного змісту. в усній формі. Завдання на модульну контрольну роботу включає 10 коротких питань, які оцінюються по 4 балів кожне. У сукупності, модульна контрольна робота дає можливість здобувач освіти отримати 40 балів.

Оцінювання навчальних досягнень та практичних навичок здобувачів освіти здійснюється за 100 бальною системою за 1 модуль.

Здобувач освіти, який в результаті поточного оцінювання та підсумкового контролю за модулі (середній бал за два модулі) отримав понад 60 балів, має право не складати залік (екзамен) з дисципліни. У разі отримання позитивної підсумкової оцінки за модуль здобувач освіти має також право відмовитися від складання екзамену. У такому випадку в заліково-

екзаменаційну відомість заноситься загальна підсумкова оцінка. У разі, якщо здобувач освіти хоче поліпшити підсумкову оцінку за модуль із дисципліни, він має скласти іспит.

Здобувач освіти, який в результаті підсумкового оцінювання за модулі отримав менше 60 балів, зобов'язаний скласти залік (екзамен) з дисципліни. У разі, якщо відповіді здобувач освіти під час екзамену оцінені менше ніж у 60 балів, він отримує незадовільну підсумкову оцінку.

Критерії оцінювання підсумкового семестрового контролю

До підсумкового (семестрового) контролю з навчальної дисципліни не допускаються здобувачі освіти, підсумкова модульна оцінка яких становить менше 35 балів. Здобувач освіти, який за результатами модульних контролів отримав оцінку «F» (менше 35 балів), повинен до проведення підсумкового (семестрового) контролю покращити цю оцінку. Без такого покращання він до підсумкового (семестрового) контролю не допускається.

Переведення даних із 100-бальної шкали оцінювання у 5-бальну здійснюється в такому порядку:

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсової роботи, практики	для заліку
90-100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Порядок оцінювання знань здобувач освіти за результатами залік/екзамену:

Оцінка відмінно (A) виставляється, коли здобувач дає абсолютно правильні відповіді на теоретичні питання з викладенням оригінальних висновків, отриманих на основі програмного, додаткового матеріалу та нормативних документів. При виконанні практичного завдання здобувач застосовує системні знання навчального матеріалу, передбачені навчальною програмою.

Оцінка добре (B) виставляється здобувачу, який повністю розкрив теоретичні питання на основі програмного та додаткового матеріалу. При виконанні практичних завдань здобувач застосовує узагальнені знання навчального матеріалу, передбачені навчальною програмою.

Оцінка добре (C) виставляється здобувачу, який повністю розкрив теоретичні питання, а програмний матеріал викладено у відповідності до вимог. Практичні завдання виконані в цілому правильно, але мають місце окремі неточності.

Оцінка задовільно (D) виставляється, коли здобувач розкрив теоретичні питання, проте при викладенні програмного матеріалу допущені окремі помилки. При виконанні практичних завдань здобувач освіти припускається помилок через недостатнє розуміння програмного матеріалу.

Оцінка задовільно (E) виставляється, коли здобувач не повністю розкрив теоретичні питання, відповідь містить суттєві помилки. При виконанні практичних завдань здобувач припускається значних помилок, а виконання завдань викликає значні труднощі у здобувача.

Оцінка незадовільно (FX) виставляється здобувачу, який не розкрив теоретичні питання і не може виконати практичні завдання. Як правило, такий здобувач виявляє здатність до викладення думки лише на елементарному рівні.

Оцінка незадовільно (F) виставляється здобувачу, який не виконав навчальну програму або якийсь елемент її складової, має фрагментарні знання, які не дозволяють розкрити теоретичні питання і виконати практичні завдання. Такий здобувач не може викласти свою думку навіть на елементарному рівні.

За результатами контролю знань здобувачу дозволяється виставлення екзаменаційної оцінки (без підсумкового іспиту) – «відмінно», «добре» та «задовільно». здобувач має право підвищити оцінку, складаючи іспит.

6. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

6.1. Зміст навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Загальна теорія конфлікту. Юридичний конфлікт феномен правової дійсності.	Конфліктологія як наука та навчальна дисципліна. Конфлікт як соціальний феномен.
	Юридична конфліктологія як наука і навчальна дисципліна. Методологічні засади юридичної конфліктології.
	Юридичний конфлікт як різновид соціального конфлікту. Поняття й аналітика юридичного конфлікту
	Типологія та класифікація юридичних конфліктів. Сфери розгортання юридичних конфліктів.
Модуль 2. Конфлікти в просторі юридичної комунікації. Методи подолання та управління юридичними конфліктами.	Характеристика окремих видів юридичних конфліктів.
	Соціально-правові технології попередження юридичних конфліктів. Управління конфліктами.
	Теорія та практика вирішення юридичних конфліктів. Юридичні способи розв'язання конфліктів.
	Окремі аспекти вирішення та попередження юридичних конфліктів
	Особистість правника (юриста) в умовах конфлікту.
Технології ефективного спілкування та раціональної поведінки юриста в конфлікті	

6.2. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин 120					
	Форма навчання: денна					
	Усього	у тому числі				
		лекції	практичні (семінарські)	лабораторні	індивідуальна робота	самостійна робота
Змістовий модуль 1. Загальна теорія конфлікту. Юридичний конфлікт феномен правової дійсності.						
Тема 1. Конфліктологія як наука та навчальна дисципліна. Конфлікт як соціальний феномен.	12	4				8
Тема 2. Юридична конфліктологія як наука і навчальна дисципліна. Методологічні засади юридичної конфліктології.	11	2	2			7
Тема 3. Юридичний конфлікт як різновид соціального конфлікту. Поняття й аналітика юридичного конфлікту	14	2	4			8
Тема 4. Типологія та класифікація юридичних конфліктів. Сфери розгортання юридичних конфліктів.	15	4	4			7
Всього годин за змістовий модуль 1	52	12	10			30

Змістовий модуль 2. Загальна характеристика та професійні особливості окремих видів юридичної професії						
Тема 5. Характеристика окремих видів юридичних конфліктів.	11	2	2			7
Тема 6. Соціально-правові технології попередження юридичних конфліктів. Управління конфліктами.	11	2	2			7
Тема 7. Теорія та практика вирішення юридичних конфліктів. Юридичні способи розв'язання конфліктів.	13	4	2			7
Тема 8. Окремі аспекти вирішення та попередження юридичних конфліктів	11	2	2			7
Тема 9. Особистість правника (юриста) в умовах конфлікту.	11	2	2			7
Тема 10. Технології ефективного спілкування та раціональної поведінки юриста в конфлікті	11	2	2			7
Всього годин за змістовий модуль 2	68	14	12			42
Усього годин	120	26	22			72

6.3. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Юридична конфліктологія як наука і навчальна дисципліна. Методологічні засади юридичної конфліктології	2
2.	Юридичний конфлікт як різновид соціального конфлікту. Поняття й аналітика юридичного конфлікту	4
3.	Типологія та класифікація юридичних конфліктів. Сфери розгортання юридичних конфліктів.	4
4.	Характеристика окремих видів юридичних конфліктів.	2
5.	Соціально-правові технології попередження юридичних конфліктів. Управління конфліктами.	2
6.	Теорія та практика вирішення юридичних конфліктів. Юридичні способи розв'язання конфліктів.	2
7.	Окремі аспекти вирішення та попередження юридичних конфліктів	2
8.	Особистість правника (юриста) в умовах конфлікту.	2
9.	Технології ефективного спілкування та раціональної поведінки юриста в конфлікті	2
Разом		22

6.4. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Конфліктологія як наука та навчальна дисципліна. Конфлікт як соціальний феномен.	8
2.	Юридична конфліктологія як наука і навчальна дисципліна. Методологічні засади юридичної конфліктології.	7
3.	Юридичний конфлікт як різновид соціального конфлікту. Поняття й аналітика юридичного конфлікту	8
4.	Типологія та класифікація юридичних конфліктів. Сфери розгортання юридичних конфліктів.	7

5.	Характеристика окремих видів юридичних конфліктів.	7
6.	Соціально-правові технології попередження юридичних конфліктів. Управління конфліктами.	7
7.	Теорія та практика вирішення юридичних конфліктів. Юридичні способи розв'язання конфліктів.	7
8.	Окремі аспекти вирішення та попередження юридичних конфліктів	7
9.	Особистість правника (юриста) в умовах конфлікту.	7
10.	Технології ефективного спілкування та раціональної поведінки юриста в конфлікті	7
Разом		72

7. ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ ТА ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ, ВИКОРИСТАННЯ ЯКИХ ПЕРЕДБАЧАЄ НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА

Технічні засоби – персональні комп'ютери, мультимедійний проектор.

Програмне забезпечення – пакет Microsoft Office, сайт електронного навчання ДВНЗ «УжНУ», платформа «MOODLE», додаток GOOGLE MEET, корпоративна електронна адреса на домені UZHNU.EDU.UA.

8. ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

1. Конфліктологія як наука та навчальна дисципліна: поняття та загальна характеристика.
2. Поняття конфлікту, його сутність та функції.
3. Аналітика конфлікту.
4. Рушійні сили та мотивація конфлікту.
5. Структура конфлікту.
6. Визначення основних структурних елементів конфлікту.
7. Поняття конфліктної ситуації.
8. Сприйняття конфліктної ситуації.
9. Соціальне напруження.
10. Вплив соціального напруження на поведінку.
11. Напруження та соціальні суперечності.
12. Причини конфліктів.
13. Конфліктні інтереси.
14. Динаміка конфлікту.
15. Предмет, завдання та сучасні проблеми юридичної конфліктології як міждисциплінарної галузі знань.
16. Специфіка та поняття юридичного конфлікту.
17. Структура та елементи юридичного конфлікту.
18. Динаміка юридичного конфлікту.
19. Типологія юридичного конфлікту.
20. Фінал юридичного конфлікту.
21. Форми завершення юридичного конфлікту.
22. Учасники юридичного конфлікту.
23. Позиція учасника юридичного конфлікту.
24. Класифікація юридичного конфлікту за галузями права.
25. Класифікація юридичного конфлікту за природою належних правових норм.
26. Класифікація юридичного конфлікту за системою державних правозастосовних органів.
27. Конфлікти в нормативно-правовій сфері.
28. Юридичні конфлікти в господарських відносинах.
29. Юридичні конфлікти в комерційних відносинах.
30. Юридичні конфлікти у фінансових відносинах.

31. Юридичні аспекти екологічних конфліктів.
32. Трудові конфлікти.
33. Кримінальні конфлікти.
34. Кримінально-процесуальні конфлікти.
35. Процесуальний конфлікт як система правовідносин.
36. Виникнення та розвиток конфлікту залежно від позиції учасників процесу.
37. Юридичні аспекти міжнародних конфліктів.
38. Взаємодія міжнародних конфліктів та міжнародного права.
39. Консенсус у правовій сфері як вирішення конфлікту.
40. Вирішення та попередження конфлікту в системі розподілу влад.
41. Конфлікт на парламентському рівні та підходи до його розв'язання.
42. Конфлікт у конституційному правосудді.
43. Конфлікт у цивільному судочинстві.
44. Конфлікт у господарському судочинстві.
45. Конфлікт у кримінальному судочинстві.
46. Конфлікт міжнародно-правових процедур.
47. Загальний зміст управління конфліктом: прогнозування, запобігання, стимулювання, регулювання та розв'язання.
48. Шляхи запобігання конфлікту. Вимушені та превентивні форми запобігання конфлікту.
49. Стимулювання конфлікту, його форми та засоби.
50. Технології регулювання конфлікту: інформаційні, комунікативні, соціально-психологічні, організаційні.
51. Передумови, форми та засоби розв'язання конфліктів.
52. Усунення причин юридичних конфліктів на загальносоціальному та психологічному рівнях, запобігання міжособовим кримінальним конфліктам.
53. Методи підтримки співробітництва в юридичному конфлікті: згода, практична емпатія, збереження репутації, взаємодоповнення виключення соціальної дискримінації.
54. Судовий контроль за розслідуванням як форма розв'язання конфлікту.
55. Запобігання та подолання процесуального конфлікту.
56. Форми та механізми розв'язання конфлікту.
57. Тлумачення Конституції як розв'язання конституційного конфлікту.
58. Гармонізація правових актів як запобігання юридичним конфліктам: поняття та способи.
59. Квасіюридичні методи розв'язання юридичних конфліктів: неформальний арбітраж.
60. Квасіюридичні методи розв'язання юридичних конфліктів: посередництво.
61. Квасіюридичні методи розв'язання юридичних конфліктів: нейтральний слухач.
62. Квасіюридичні методи розв'язання юридичних конфліктів: співдія.
63. Квасіюридичні методи розв'язання юридичних конфліктів: змішані способи.
64. Квасіюридичні методи розв'язання юридичних конфліктів: двохколіїний підхід.
65. Психологічні особливості особистості в умовах юридичного конфлікту.
66. Комунікативні здібності в умовах юридичного конфлікту.
67. Урахування особливостей темпераменту в конфліктній ситуації.
68. Екстраверти та інтроверти в умовах юридичного конфлікту.
69. Мобільність та ригідність в умовах юридичного конфлікту.
70. Моделі поведінки особистості у практиці розв'язання юридичного конфлікту та їх характеристика.
71. Стратегії поведінки особистості у практиці розв'язання юридичного конфлікту (примус, відхід, уступка, компроміс, співробітництво).
72. Психологічні властивості міжособистісних відносин у юридичному конфлікті (симпатії-антипатії, взаємовплив, співпереживання, взаєморозуміння).
73. Типи конфліктних особистостей.
74. Конфліктна особистість демонстративного, ригідного, некерованого, педантичного та "безконфліктного" типів.

75. Застосування теорії акцентуації особистості (К. Леонгард, А. Є.Лічко) у практиці розв'язання юридичного конфлікту.
76. Психологічний захист особистості в ситуації юридичного конфлікту.
77. Психологічний вплив на елементи юридичного конфлікту: учасники, мотиви поведінки, об'єкти, сили та засоби протидії.
78. Моделі та стратегії поведінки особистості в ситуації юридичного конфлікту, їх характеристика.
79. Характеристика комунікативного, інтерактивного та перцептивного аспектів спілкування юриста в конфліктній ситуації.
80. Правила та норми спілкування в умовах юридичного конфлікту.
81. Використання юристом невербальних засобів спілкування в конфліктній ситуації.
82. Соціально-психологічна характеристика конфліктів у діяльності юристів (внутрішньоособистісні, міжособистісні, групові).
83. Технології раціональної поведінки юриста в умовах конфлікту.
84. Забезпечення конструктивної поведінки сторін юридичного конфлікту.
85. Застосування юристом способів психологічної корекції та самоконтролю емоцій у ситуації конфлікту.
86. Фази переговорного процесу з розв'язання юридичних конфліктів.
87. Моделі поведінки сторін, маніпулятивні технології у практиці розв'язання юридичного конфлікту.
88. Технології стратегій і тактик у практиці розв'язання юридичного конфлікту.

9. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основна література:

1. Аронов Я. Професійна культура юриста та її значення у юридичній практиці: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.01 / Вищий навчальний заклад «Університет економіки і права «КРОК». Київ, 2020. 223 с.
2. Професійна комунікативна підготовка майбутніх юристів: теорія і практика: монографія / Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих НАПН України. Суми, 2015. 324 с.
3. Кацавець Р. С. Професійна етика юристів. Навч. посібник. Київ: Алерта, 2017. 148 с.
4. Медіація у професійній діяльності юриста: підручник / авт.. колектив: Т. Білик, Р. Гаврилюк, І. Городиський; за ред. Н. Крестовської, Л. Романадзе. Одеса: «Екологія». 2019. 456 с.
5. Професійна етика юриста : навчально-методичний посібник (у схемах) / за наук. ред. В. С. Бліхара. Львів: ПП «Арал», 2018. 108 с.

Допоміжна література:

1. Арефнія С.В. Психологічні засоби профілактики та корекції професійного вигорання державних службовців законодавчого органу влади: дис. ... канд. психолог. наук: 19.00.10. Київ, 2018. 249 с.
2. Васильєв С.В., Васильєва І.Г. Переговори як альтернативний спосіб вирішення цивільних спорів: питання теорії. *Цивілістична процесуальна думка*. 2016. №2. С. 26-30.
3. Герасіна Л.М., Панов М.І. Проблеми правої конфліктології: феноменологічний, гносеологічний та праксеологічний аналіз: Монографія. Харків: Право, 2018. 112 с.
4. Демків Р.Я. Медіація як сучасний спосіб вирішення спорів у цивільному процесі України. *Порівняльно-аналітичне право*. 2017. №1. С. 58-60.
5. Захарчин Г.М., Винничук Р.О. Управління конфліктами: навч. посіб. Вид. 2-е вид., допов. Львів : Львівська політехніка, 2019. 192 с.
6. Івашкевич І.В. Психологічні чинники становлення професійної компетентності майбутніх юристів: дис. ... канд. психол. наук: 19.00.07 / Рівненський державний гуманітарний університет. Рівне, 2017. 228 с.

7. Кацавець Р.С. Риторична культура юристів. *Dictum factum*. № 2. 2018. С.65-71.
8. Конфлікти в суспільствах, що трансформуються. *Збірник наукових статей (за матеріалами XI Харківських політологічних читань)*. Харків.: «Право», 2016. 196 с.
9. Ліщук-Торчинська Т., Кузьмук О. Постаць ідеального депутата Верховної Ради України як об'єкт аналізу й предмет обговорення. *Соціологічні студії*. 2019. № 2(15). С. 74–81.
10. Мартинюк Г. Ф. Причини виникнення конфліктів в системі державного управління та шляхи їх вирішення. *Стратегія і тактика державного управління*. Рівне. 2020. №1-2. С. 18–26.
11. Олійник Н.Ю. Теоретичні основи прийняття організаційно-управлінських рішень в контексті етики. *Вісник Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка*. Економічні науки. 2017. Випуск 12. Т.2. С. 56 – 63.
12. Партико Н.В. Психологія конфліктів: навч. посіб. Львів: Львівська політехніка, 2019. 132 с.
13. Сущенко В. М. Європейські та міжнародні стандарти правничої професії в контексті функціонування правової системи України. *Наукові Записки НаУКМА*. Юридичні науки. 2016. Том 181. С. 22–25.
14. Яворська Г.Х. Етична культура юриста у професійній діяльності. *Науковий вісник Південноукраїнського національного педагогічного університету імені К. Д. Ушинського*: зб. наук. пр. 2017. № 4. С. 109-112.
15. Ясна І. Пост сучасні соціальні конфлікти: спроби концептуалізації. *Філософська думка*. 2016. № 4. С. 104-117.

Інформаційні ресурси в мережі Інтернет

1. <http://www.portal.rada.gov.ua> - офіційний веб-сайт Верховної Ради України.
2. <http://www.president.gov.ua> - офіційний веб-сайт Президента України.
3. <http://www.kmu.gov.ua> -офіційний веб-сайт Кабінету Міністрів України.
4. <http://www.court.gov.ua> - офіційний веб портал судової влади в Україні.
5. <https://supreme.court.gov.ua> - офіційний веб-сайт Верховного Суду України.
6. <http://www.ccu.gov.ua/> - офіційний веб-сайт Конституційного суду України.
7. <https://www.npu.gov.ua/> - офіційний веб-сайт Національної поліції України.
8. <http://www.nbu.gov.ua> - Національної бібліотеки України ім. В.І.Вернадського.
9. <http://www.catalogue.nplu.org> - Національна парламентська бібліотека України.

**Результати перегляду
робочої програми навчальної дисципліни**

Робоча програма перезатверджена на 20___ / 20___ н.р. без змін; зі змінами (Додаток ___).
(потрібне підкреслити)

протокол № ___ від «___» _____ 20___ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20___ / 20___ н.р. без змін; зі змінами (Додаток ___).
(потрібне підкреслити)

протокол № ___ від «___» _____ 20___ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20___ / 20___ н.р. без змін; зі змінами (Додаток ___).
(потрібне підкреслити)

протокол № ___ від «___» _____ 20___ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20___ / 20___ н.р. без змін; зі змінами (Додаток ___).
(потрібне підкреслити)

протокол № ___ від «___» _____ 20___ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)